

TELEGRAFUL ROMANU

Telegraful ese de două ori pre septemană: Duminică și Joi. — Prenumeratiunea se face în Sabiu la espeditura joiei, pre afară la c. r. post cu bani zări prin seriori franceză, adresate către espeditura. Pretinul prenumeratiunii pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a. iar pre o jumătate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 22.

ANULU XXII.

Sabiu in 17/29 Martiu 1874.

tră celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarhia pre unu anu 8 fl. lăra pre o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru primele și tierii străine pre anu 12 1/2, anu 6 fl. Înseratul se platește pentru întâia ora cu 5 1/2, er. și pentru a treia repetiție cu 3 1/2, er. v. a.

Nr. 641/B. 1874.

Câțra Parintii Protopresviteri și Administratori protopresviterali.

De ore ce din mai multe părți s-au facut aretari acestui Consistoriu arhiepiscopal, cumea unii dintre preotii noștri aru intări cu implerea și tramitarea conspectelor tabelarie despre miscamantul populației din ani 1871, 1872 și 1873 — impertasite de aici cu ordinatiunea consistoriale din 8 Februarie a. c. Nr. 57/B. — asiā Preacinsti'a Văstra sunteți prin acesta de nou indatorati a îngrijī cu totu deadinsulu, că preotimea tractuale sa caute fără amânare a indeplinii rubricele din conspectele impartasite cu suscitat'a ordinatiunea consistoriale și apoi umplute cu datele prescrise sa le trimită prin preacinstiile Văstre respective deregulatori politice cercuali, că nu cum-va din pricin'a intardierei sa se impiede cursulu sfacerilor publice.

Sabiu, din siedint'a consistoriale, tineră in 14 Martiu 1874.

Procopiu Ivacicoviciu,
Archiepiscopu și Metropolit.

Din provincia.

I.

in 7/19 Martiu 1874.

(Urmare)

Ce ve-ți dice dle red. ! inca si despre cunoscut'a causa a românilor din cetatea Brasovului, referitoria la biserică nostra de acolo, cu hramul săntei Treimi ? unde sasilor le veni fără bine la socotela a machină si a tiené in discordii si in cele mai neplacute diferințe pre poporenii dela amintit'a biserică, unde căte-va familii greco-bulgare din marsiavu scopu de a manipula cu avereas cesa frumosă a bisericei dupa placulu si voi a loru, spriginiti de sasi se incercara a dispută dreptulu românilor dela acea biserică, de-si acesti'a au fostu totu-déun'a si suntu pâna astadi poporenii aceleia-si biserici.

Ce sa scim dice despre atât'a situația cu carea a sciutu sasii încoră pre acele căte-va familii greco-bulgare, satia cu o majoritate preponderanta a românilor din aceeași parochia, într'onu procesu, pre carele sasii l'a sciutu complică de-si cauza e simplă, limpede si curata că lumină sôrelui, si care procesu are o durată nu mai putinu, decât camu unu secolu intregu ?

Ce sa mai scim cine-va cugetă dle red. ! cându in urm'a intrigelor iasesci, mai vedem si astadi fără lecă de considerație, pre români brasoveni din cetate eschisi dela unu dreptu fără nici unu motiv legalu, ci eata numai pentru ca asiā li-a placutu sasilor ? ce sa mai scim cugetă, dicu, cându trebuie sa intempiñam si astadi pre români brasoveni cu cauza bisericei loru, mai totu in acel'a-si abis, unde i-a fostu impinsu inainte de ast'a cu 78 de ani sasulu Cronenthal, referințele cancelariei aulice de pre atunci ? că asiā sa vedem cu ochii in ce chipu căte-va familii sub firm'a de greci, formandu in biserică statu in statu, se usurpădă cu multa obrasnicia dreptulu de a manipula de capulu loru unu capitalu insemnatu, creatu in partea cea mai mare de români, la carea se numera si avereia principelui Brancovenu, risipindu acele căte-va familii banii si avereia bisericei, intogmai dupa cum risipesc cine-va plé-va. Aru si potutu ore, sasii cu tôte in-

trigile loru, face atât'a reu, atât'a nedreptate si asuprile românilor, déca nu erau ei si in cauza acesta spriginiti demagari?

Dealtmintrea cauza cu biserică brasovenilor din cestiu, schitata pâna acum in publicitate dupa cătu amu astănu noi, numai intr'o broșura tiparita la Sabiu in an. 1868, precum si intr'unu memorialu tiparit toto in acel'asi anu la Brasovu, aru merită negresită că sa sia descerisa si pertractata din punctu de vedere istoricu cătu mai pre largu, din care ni s'aro deschide apoi ocazione fără buna a cunoscere inca si alte lucruri, preste cari pâna astădi se astă trasu velulu intunericoului.*)

Sustien-voru ore magiarii in fapta si mai departe cunoscutulu loru pactu nenorocitu cu sasii, inca si acum dupa cele intemplete de curendu in die'l'a din Pest'a ? este o intrebare, la care noi nu potem, nici suntemu competenți a respunde. Faca asiā dara magiarii dupa cum ii taia capulu, căci sörtea patriei noastre depinde astădi in mare parte dela densii; astădi noroculu li suride mai multu că ori-cându alta data, mai multu decât chiar pre tempii regilor si ai principilorloro loro naționali ; intr'aceea sa nu uite, ca sub sōre tōte suntu trecătorie, tōte espuse străformărilor, sa-si mai aduca aminte ca sasii că omeni probati si cunoscuti de circumpecti lucra totu-déun'a cu calculu, si ca densii pâna si cu ocazione miscreantelor recente, de sigur voru contă la vre-o resvera tiapena, constatatoria din căte-va milioane, totu unulu că unulu, in frunte cu unu barbatu, carele cu poterea sea ascunsu sub cei trei peri din versulu capului a pusu la cugete astădi pre Europ'a intréga. Atât'a stă, ca magiarii voru mai avé inca multu de lucru cu sasii, cari că cei mai aprigi asupratori ai românilor, alarmează deodata întrég'a presa germana, ca densii aru si asuprili de magari.

Români nu dorescu nici cându vre-o unione cu cine-va spre apesarea cui-va, suntu inse in dreptu a pretinde, că pre viitoru se incete odata pentru totu-déun'a ori-ce uniune in detrimentulu si spre asuprile loru.

Nu incap inse indoiéla, ca spre a se paraliză pre viitoru atari unuani pericolose, depinde multu si inca fără multu dela procederea si tactulu nostru, déca mai potem dice, ca avem si noi vre-unu factu bunu.

Incau pentru crisia ministeriala traganata de mai multu tempu, si cu care se occupa de presentu cu atât'a interesu jurnalistic'a, noi nu moltu ne framantâmu capulu. Constelaționile politice in cari ne astănu, si starea nostra cea destramata, nu ni potu promite asta data nici unu bine. Stagoâmu cu tolii, nu mai scim de capulu nostru, unu necasu nu trece bine inca, si ne impresora altele ; nu ni se vindeca bine căte o rana grea infișata de straini, si eata ai tei sumotiatu de post'a resbunări 'si incordă sagetile a te lovî de alta parte, incătu nu mai scii din catr'o ai sa te aperi. — Acăst'a este sörtea nostra in diu'a de astădi.

Nu sum competente nici amu de scopu a acusă séu a escusă aci nici partide nici persoane, conșientia fia-cârui'a i va si opti int'ascunsu : de lucra bine séu reu ? Atât'a inse stă, ca pre cătu tempu la noi partide si persoane, cauta certele cu lamp'a lui Diogenu, ne potem svercoli că pesele in versia, cătu ni place, ne potem tengui la frundia si la ierba, totu in daru, căci nu vom scote nimic'a la cale buna.

Delegațiunile suntu convocate acum in modu officiale pre 20 Aprilie in Budapest'a.

Cestiu nea bisericei gr. or. serbesci din Ungaria, Croati'a si Slavonia se va resolve in scurtu tempu definitivu. Ni se scrie dela Pest'a ca Ministrul presedinte reg. ung., in contilegere cu banulu croato-slavonicu si comandantele confiniilor militari se interesăde de afacerea acesta si de rezolvarea ei. Ministrul de culte va pasi asiā dura cătu mai curendu cu propunerii formulate in privint'a cestiu unei acesti'a mai întâiu in consiliul ministrilor. Aceasta va decide dupa o contilegere avuta cum amu aretatu mai susu, si apoi va urmă convocarea congresului electoralu serbescu spre reintregirea scaunului metropolitanu, care este de mai multi ani vacantu. Deputatii dietali, serbi si români au si facut o intrebare privata la Ministerul de culte, ca ce are de cugetu regimul in cestiu bisericei serbesci ? Respusul au multiamitutu atâtu pre intrebatorii cătu si pre clubula deputatilor naționali.

Mai multe diuare au vorbitu despre o convorbire politica ce a avutu publicistulu unguru D. Jokai cu principale de Bismark. Pres'a din Viena care e unu organu seriosu, a publicat traductiunea acestei convorbiri, care merita atențiu, din cauza opinionei exprimate de principale de Bismark asupr'a mai multor state din Europa. De ore ce nu s'a desmintit inca, reproducem si noi, urmatorele pasajii mai importante despre audientia lui Jokai :

„O audientia (déca se poate chiamă cu acestu nume ocazionea pentru solictori că sa asculte vorbindu persoan'a co doresce a intretiené,) mi s'a acordat pentru nouă ore săra. Se intemplă că principale sa dea audientia si dupa mediu noptiei. Otelulu ce locuiesce este celu mai modestu din Vihelmstrasse ; spre a intră la densulu se suna clopotelul că la unu simplu particularu, lumioatu de o singura lampa. Dupa ce trece prin două camere, ajunge cine-va in cabinetul de lucru care servesce lui de Bismark că sala de receptiune. Mobil'a e simpla. Intr'unu coltui se astă unu patu pre care sta culcatu una căne mare de muntele Saint-Bernard ; lângă ferestre se vede o lada si in mediocul casei o masa biuroa lângă care sta „omulu de feru.“

„Principale, prin figur'a sea, prin statu si portu mi-a facut efectulu unu betranu palatinu unguru, nu m'a lasat sa terminu salutarea ce aveam intentiunea a-i adresă. Dupa ce se miră vedindu-me mai teneru decât me crediuse, me puse sa siedu in partea ceea-lalta a mesei, se duse sa ia din lada unu pacchetu de tigari si-mi oferit un'a, apoi dupa o intrerupere causata de intrarea principalei si a ficei sele, care se duceau la bolalu curtei, luă cuventul si dise :

„Este necesariu că sa existe in mediocul Europei unu statu solidu că monarchia austro-ungara. Recunoseșteu dejă acesta cându m'amu grabitul a incheia pacea din 1866, care displacuse multor'a din amicii nostri. Rasele ungare si germana suntu chiamate a domnii politicesce dincolo si dincăce de Leita ; celelalte rase dau si ele buni soldati ; dura cele dintâi, pre care o istoria comună le legă cu ele, posedă mai cu séma capacitatea administrativa, cunoscintele politice, inteligint'a si avereia. Creatiunea unor state mici basate pre natuinalitate e imposibile in orientulu Europei ; trebuie dura a menține dualismulu austro-

ungaru. Istoria voastră, si acea a Austriei, se confunda, chiar in reșebel ; déca ambele state au luptat unulu contr'a altui'a, acum ele suntu chiamate a se aperă mutualu*), eata ce aveti de facuta, eata ceea ce unele state vecine n'ară poté indeplini.

„Germania, ore are ea nevoia sa aneascedie nisice provincie nuoi mină de dominationea religioasă ? Avem inca amici buni cari ne banuesc ca voim a aneasă statele ereditarie austriace. Feresc-ne Ddieu ! Avem d-jă destul de lucru cu Alsaci'a si Lorena si cu sfacerea frontierelor danoschlesvigese, si déca consideratiuni geografice nu aru fi escităto, n'amu si aneasă nici odata la Germania o bucată de pămînt locuita de francezi.

„Aru si bine că sa ne desfacem in modu satisfacatoriu de acestu reu pre care ni l'amu facutu noi singuri ; dura pentru noi n'ru avea nici uno pretiu aspiratiunea de a guverna pre acesti austriaci cari vinu in pelegrinaj la Berlin. Si ce amu face noi ou Viena că orasii frontiera. Viena si Pest'a suntu destinate a deveni centuri bogate de civilizatiune si de comerciu in orientu, si orice ministru germanu care s'ară gând sa se achete de o parte din teritoriul austriacu aru si bonu de spandurat. Intră cătu me privesce, a-si si capabilu sa facu reșebel provincialu austriace cari aru voi „cu ori-ce fortă“ sa vina la noi. Nimeni, intra cătu ne e permis a prevede viitorul, nu se va atinge multu tempu de monachi'a austriaca.

„Intielegerea intre Russi'a si monachi'a austro-ungara, gratia silintelor diplomatice germane care a pregatit'o, sa stabilitu in fine. Alegera ne aru si lostu dificile, in casulu cându cei doi buni vecini ai nostri s'ară si gasit in neintielegere. Suntemu acum'a aliați, nu că in tempul săntei alianțe, spre a opri pre popore, gratia intielegerei dintre suverani, ci spre a le face fericite, printre fericire durabile, asigurandu-le pacea si desvoltarea liberala. Regale nostro, imperatulu Franciscu Iosefu este dejă unu monarhu cu totulu popularu si fără inibit in Ungaria ; in giurul lui se strangu cu fidelitate rasele. Fii convinsu ca acesta intielegere, dela care depinde viitorul vostru, nu va si turburata prin nici o influență esterioră. Ori cine aru voi sa turbore pacea Austro Ungariei aru gasi pre Germania dinaintei-i.

„Dara nimeni n'are interesu sa veatace. Pentru ce Russi'a aru face un'a că acesta ? Teritoriul seu, din Japonia pâna la Baltic'a, este statu de intinsu, incătu Galiti'a nu l'ară mari decât pre putinu. Ea continua in Asi'a resbelele sale de cucerire spre a ocupă pre nemulțamitii sei. Caucasulu a adusu vătămări Russiei. Ea n'ară putea occupă de cătu partea din Galiti'a pre care o locuiesc rutenei, aceste două milioane si jumătate de semi-barbari. Ce nevoia are ea de acesta populatiune ? Ea are destulu de lueru cu rusificarea a trei milioane de locuitori germani ce cuprindu provinciile baltice, ceea ce inca nu-i e de nici unu profitu. Germanii compatriotii mei suntu omeni fără munitorii, virtuosi, staritori, onesti si economi ; dura déca intr'o di aru deveni rusi, aru perde calitățile loru

*) Aici Maurus Jokai observă ca ori-ce politici unguru inteligenți doresc mențiunea alianței si a aperării mutuale a Ungariei si a Austriei. Acăst'a e ideea pre care a sustinut'o insusi in brosura sa: Cinci ani de ministeriu unguru independentu (1867—1871).

*) Se va si face.

cele bune și aru loă defectele rusilor, urcându-le chiar la maximum.

„... Russia nu mai are sătatea de facut în Europa: ea are la deosebită destulă de cucerită. Este o față ridicată acelaș omotă despre anexarea Transilvaniei de către Russia său de către orice altul prin concursul ei. Nici în orientul asemenea (vorbisem despre cestiuza orientului) ei nu au nici un teritoriu de cucerit. Ce aru face ei cu Constantinopolea de căci li-o aru dă cineva?

Si pre cându observăm ca în asemenea casu agitațiunea naționalista, precare totă lumea o consideră că o opera a Russiei, era incorectă, adăuga:

„Trebuie să scii ca sunu doar politice rusești: Un'a cere se face la Petersburg, și alt'a la Constantinopol. D'abia sosesc un ambasador în această din urmă capitală, și elu 'si perde mintea, că și cei ce-lu incunjoara, și eari, prin simpla antipathia reciprocă și pâna se suntu rechiamati, nu incetează de a se contraria între densii, de a intriga, de a vorbi de reu și de a face politică mare, că cum ei aru fi singuri insorcinati cu aceasta grigia. De căci este cările rusești cauză la d-vosă complicații, ele nu pot veni decât dela Constantinopol, iera nu de la St. Petersburg, și nu au prin urmare un caracter serios. Tiaru și guvernul seu voiesce cu totă seriositatea mantinerea unei bune întăriri.”

„Mi permiseai aci de a exprime temerile mele pentru casulu unei schimbări la tronu.

„Crede-mă, respunse principale, că moștenitorul tronului va urmă acesea politica că și Tiaru actualu, și acesta e unu excelentă parintă de familie, iubindu-pacea și repausul, și negandindu-se nici de cum a face expedițiuni la Tamerlan, său la Napoleonu, ori a execută testamentul lui Petru cel mare; elu se scoatese satisfacut, de căci aru pută trai fericit în cercul familiei sale.

„Din acea parte nu eveli dura a ve teme de nimică. Singurul omu care aru putea actualni se turbare pacea Europei este Pap'a. D-ta nu esci catolicu, nu e asiă?

„Îl respunse ca sunu una protestantă obstinată și ca astfelui catolicu din Ungaria sunu nisice omeni luminati, între

cari aru fi impossibilu a se nasce unu resbelu religiosu. Asupr'a acestui punctu principale de Bismarck comunica opinionea ce are în privința Papei, dicindu că acesta aru pută remanea între noi, și termina această parte dicindu: „Noi nu scrimu în cele din urmă ce este Pap'a.”

In acestu momentu secretariul principelui intra cu unu pachet de harti de subscrizis. „Mi luau concediu. În tempu conversației sele principale de Bismarck n'a incetat de a tine în mână sele două ceruse de o astfelie de lomime, incătu aru fi potutu servi de bas-tonu. Pre cându dicea ca nu avea nici o intenție de a anexa provinciile austriace, elu dise aretandu-mi unul din aceste ceruse: „Nu ne gandim a ocupă nici atât'a lungime din vre-unu teritoriu străinu de căci.” Trebuie să spunu înse că cerușa aru fi potutu mesură, punendo-o pe o chartă distantia dela Berlinu pâna la Triest. „Pressa”

Adunarea scaunale din 12/24 Martie a. c.

(II) Fata cu letargia ce se pare a fi cuprinsu pre reprezentanți scaunului acestui, precum totă adunările comunității urbane, astu-feliu și adunarea de acum scaunale nu se potu tine din lipsa numerului reccerut de reprezentanți, — la 17/5 Martie a. c. terminalu dintâi prefisut; și astu-feliu se convocă adunarea scaunale de nou pre diu'a de azi 12/24 Martie.

De astă-dată separa reprezentanți de ajunsu spre a se potă procede la per tractarea obiectelor puse la ordinea dîlei; dintre reprezentanții români înse, separa abia vre-o 5 la numeru — es celându prin absenția chiaru și de acei' eari domiciliu in loco, — de-si obiectele de per tractat erau de destulă importanță, pentru că sa li se sacrifice căte-va moment!

Obiectele principale de dî au fostu: raportul deputatilor scaunali, dela Universitatea sasăscă de anu, și proiectul cunoscutu sasescu: de a se face din partea reprezentanții scaunale remonstranțe în contră emisului ministrului de interne Cont. Szapáry, prin care i s'a denegat Universitatii sasesci dreptul de reprezentanțe in numele municipioru din

tulu, ce i se dă prin acesta, — va lucra bine, vomu progresă.

De căci amu avutu, să dicu ca în bis. nôstra naționale nu a existat o vietă adeverato constituțională, apoi astădi cu fala potem dică, ca bis. nôstra are constituția cea mai liberală dintre bis. naționale gr. or. Asiă la noi sunu chie-mate totă membrele trupului lui Chris. a luă parte la afacerile bis. scol. și fund. și inca mireni formandu două tertialități, iera preotii un'a; in sinodele protopresi-teriali, eparchiali, și congresu, in senatul scolaru și epitropescu. In sinodele parochiali, comitele și epitropii fiindu ei majoritatea absolută. Acăstă nu vomu află in alta bis. nat. gr. or.

In Russia d. e. există una sinod permanentu instituitu de Petru cel mare; dura este reprezentanțu numai clerulu, și asiă și astădi. No potă aduce concluzie fără invocarea ampliatului regesou. Spiritul constituției acestui sinod este anti-canonicu, nefiindu considerati mireni. Totu astu-feliu este spiritul constituției sinodului centralu din România prin Coz'a-Voda la an. 1865, totu asiă in Grecia etc. de bis. libera in statu liberu no potă fi vorba. Mi vine bine sa amenziu constit. bis. nôstre cu constit. statului elvetianu, la care că și la unu modelu se prevăda poporele, voindu a aretă o iera, in care sunu impăcate totă naționile, de-si statu de diverse fiindu: francesi, italieni, germani etc. Precum aco留意 natiuni; astu-feliu la noi in bis. omeni de diferite condiții formă media organismulu bis. si lucrându amesuratuo dreptului datu prin lege nu vinu in colisione, fiindu indeșlito fia-care cu cercușa seu de activitate. Este o mare deo-

fundulu regiu, — a se cere satisfacție dela dieta și punerea ministrului respectiv în stare de acușă, pentru procesarea sea.”

Se intielege de sine, ca cei vreo 5 deputati români, nu potu pune nici o pedecca, radicării propunerilor sasesci la valoare de conclusu, in cestiuze memorante, ba din lipsa numerului reprezentantilor reccerut de ordinea casei, nici votu separatu nu potu suscine in contră concluzelor aduse de majoritatea sasescă; cu totu acestea cei căci reprezentanți români, s'a ocupato cu totu seriositatea de missiunea loru, facendu la fia-care cestiuze contra propunerii potrivite, care inse fura respinsu de majoritatea sasescă.

Pivitoriu la raportul deputatilor dela Universitatea sasăscă, români și au esprimat nemulțumirea cu procederea loru; iera in ce privesce propunerea contră satia ou procederea ministrului de interne Cont. Szapáry, deputații români au propusu nu numai trecerea la ordinea dîlei asupr'a propunerii majorității, ci chiaru și votare de incredere ministrului, pentru procederea sea acăstă.

Propunerea acăstă din urmă s'a facut din partea deputatului din Resinari Muci și s'a sprințit prin argumente, ca nu aru cădă in competenția adunării scaunale o cestiuze că acăstă și ca legislativa aru fi o îndreptățire eschisiva a tronului și dîtei.

Pentru propunerea majorității esună deput. adv. Schneider peroratua sea ghicită indatinata, alu cărei' cuprinsu fu: frazele indatinate ale „Tagblatt”ului pierdere iei colea cu căte o exclamare de sapientia maghiara, omorire de dreptu asiatică! etc.

O singură versiune de interesu cuprinse cuvenirea deputatului susu numită, in afirmatiunea ca români după interesele loru trebue să mergă mâna in mâna cu sasii; fiindu ca procederea ministrului de interne ii apăsa totu asemenea și pre ei, că locuitoru in fundulu regiu?

Din incidentele acăstă luă deput. adv. Pred'a causă, de a chiarifică pu-setiunea românilor din fundulu regiu, in cestiuze acăstă satia cu sasii și cu regimoul. Densulu demuștră in o coven-tare mai estinsa, ca pu-setiunea românilor din fundulu regiu, satia cu sasii e totu aceea, care e pu-setiunea futuroru

celoru-lalte naționalități nemagiere din Ungaria cu sasi dimpreuna, — fată de națiuine privilegiata politica maghiara! ca precum nu recunoscu legile de statu din Ungaria alta națiuine politica, decât cea maghiara, — asiă nu recunoscu nici instituțiile și statutele sasesci din fundulu regiu, aci alte națiuine politice decât pre națiuine sasăscă genetica; prin urmare ca români din fundulu regiu au a se loptă in contră a doi obstaculi; — ca ei nu au ansa de a se întrepone pentru privilegiu in detrimentul loru pre-tinse; — ca ei au sa aléga între două reale, adeca între centralizarea in Pest'a și între cea din Universitatea sasăscă de aici; și ca scutindu-i emisul ministrului de interne celu putiu de unu reu, trebuie sa se alăture pre lângă acestă pâna atunci, pâna cădu sasii nu le voru garantă pre deplinu existența și prospătarea naționale in fundulu regiu. — În fine amintesc oratorele, ca cestiuzea procederei ministrului Szapáry e rezolvată și aprobată de majoritatea dîtei și ca astu-feliu reasumarea ei se poate prevede ca va fi fără eșeu; admoniédia deci pre procederea loru, urmări că cele din districtul Fagarasiului și in locu sa-si ajutoare loru singuri, sa perichiede caușa tuturor locuitorilor din fundulu regiu!

Adeveriuu motivelor acestoru nu numai ca nu-lu combatu nimenea din partea deputatilor sasii; ci din contra lu recunoscu expresu notariul Universitatii sasesci Schneider, observandu numai atât'a ca sasii și in specie Universitatea sasăscă respectădă și interesele românilor — după cum se poate vedea acăde acolo, ca subvenționă din avere naționale gimnasiul român din Brasovul!

Dupa acestea s'a primitu din partea deputatilor sasii cu unanimitate propunerele loru susu atinse; iera propunerile minorității române s'a respinsu după cum se prevediuse.

In fine se anuncia rezultatul alegerilor senatori scolaru scaunalu, espoarte inca in sessionea cea mai de cunoscere trecuta și din acăstă sfaramu ca între cei 12 senatori scaunali se alesera și 3 români in personele deputatilor: adv. Pred'a, preotul Jug'a și advocațul Dr. Demetru Racuciu. — Apoi primindu-se și statutele proiectate pentru inițierea unui fondu de pensiune, pentru

daritatea și in celea politico-națională. Se voru deschide ochii tuturor si voru vedea ca numai uniti in cugete, uniti in simtiri potem progresă. In sinode se rezolvesc cestiuzele, cele mai vitali dela cari este conditiunata buna starea poporale materiale intelectuale și morale. Sinodele săpătă adocu un profitu special pentru reprezentanții clerului și poporului, avandu a se pregăti pentru carieră publicităție, pentru vieti de cetațieni, căci pâna se jace sub legile apasatorie ale statului este respinsu dela tribun'a dîtei, dela funcțiunile de statu, și de căci nu poate se delibereze asupr'a dreptorilor sele, ce ară că cetațieni, carele pără sarcini, incă și formădensu impreuna cu poporul fortărea din carea sa se potă luptă, și formădensu pentru sine cultura oratorie i înaintea starea materiale intelectuale și morale a poporului. Cei care i se joacă a ne dă tribun'a sinodale asupr'a cărei' să se scrișu: ai se urmezi unei voci divine. Acestea au se insuflare ingrijire in fia-care membru sinodalu și a urmă nu condusul de spiritu de partita, ci precum i dictăza consciinția. E săntă societatea la care apartiene, trebuie sa vorbește unde este vorba de aperarea unui dreptu, de unu scopu salutaru; căci o societate lu controlera, lu privesce omenimea, iera judecătoriul eterna pronuncia sentenția asupr'a-i.

Totii membrii bas. nôstre lucre cu poteri unite antâi in abstractu, apoi in concretu in sinode pentru binele propriu. Resultatele de pâna acum escita gelosia strainilor.

Reflectându la afacerile administrative economice, scolari și fundaționali, rezultate suntu inburcurătoare.

FOISIORA.

Despre constituția bisericei nôstre.

(elaborat in cediu in siedintă publică a societății de lectura pedagogico-teologica din Săbău, in preseră onomasticei (26 Faurn) Esc.

Sele Par. Archiepiscopu și Metropolitul Procopiu.)

„De gresiesc tăi fratele tău, în dreptă-lu între tene, și între elu, și de căci nu te va asculta, ia cu tene inca pre unul său doi, și asiă îndreptă-lu pre elu, și de căci nu va asculta nici de acești, atunci spune-lu bisericii.” (Math. cap. 18. v. 15.)

(Fine.)

Aru si tristu cădu in poterea literii acestui can, și aru esclude de totu mireni, și asiă a se alege s. e. preotii prin preotii — protopresișteri prin protoprev., Eppi prin Eppi; pentru ca apriatu se spune in tâlcu acestui can. in Pidalionu: ca si mirenilor celor mai intelepti și evlaviosi se cuvine că impreuna cu eppii și preotii sa aléga, pre celu ce are sa urmeze de preotu ori Archiereu. In afacerile biserico-economice, scolari și fundaționali, amesuratuo desvoltări sciințialeloru, amesuratuo impregurărilor in cari traiau se procede in unu modu mai acordato. Asiă la administrarea futuroru averilor bis. și scol. in locul economicilor avemu epitropiele, ceea ce nu e contradicție cu spiritul can. cari prescriu — economi pentru administrarea averilor — eparchiali, și metropolit. etc. ci numai unu principiu (ala secolului pre-sint) rationalu: ca mai mulți mai bine judeca. Urmăndu fia-care membra din organismulu bis. după statutu, după dre-

ampliatii scaunali, se incheia siedint'ea.

Fiind acum'a chiaru tempulu alegerilor deputatilor scaunali, nu potem intrelasá, că sa nu admonisem comunele respective: ca in interesulu foru propriu și alu romanilor in genere — sa aléga de deputati scaunali persone de acelea, care posedu și voint'a si facultatea de a representá interesele române dupa cuvintia! —

Diet'a Ungariei.

Budapest'a, 23 Martiu. Vice-presedintele Bela Percez el deschide cas'a reprezentantilor la 12 óre. Bancale deputatilor suntu desu ocupate. Ministrul presedinte de pâna acum Slavy intra in camera, multi deputati mergn spre a-lu intempiná și dau mân'a; densulu locu pre banc'a ce se astă dupa scaunulu lui Deák. Pre galeria stă publiculu desu, si ascépta cu incordare cele ce au se urmeze.

Fotoliurile ministeriale la inceputul siedintiei suntu gôle.

Că notari fungéza: Széll, Szenczey, Mihályi, și Beöthy.

Se autentică protocolul siedintiei din urma.

Presedintele: Amu onore, a dispuse cetirea rescriptului indreptat de Majestatea Sea cătra parlamentu. (Strigări: Sa audim! sa audim!)

„Noi Franciscu Iosifu I, din gratia lui Ddieu, Imperatu alu Austriei, Rege alu Boemiei etc. Rege apostolicu alu Ungariei,

„Baronilor, statulor inalte bisericesci și laice și ablegat'loru Ungariei noastre fideli și a tierilor supuse ei cari s'au intronito in diet'a conchiamata de Noi pre 1 Septembre 1872 in cetatea Nôstra libera Pest'a, salutarea nôstra regesca.

„Iubiti fideli! Dupa ce Noi amu de missiunatu gratiosu pre sinceru iubitulu Nostru fidelu, Iosifu Slavy nobila de Okany in urm'a rogárei sele proprie dela postulu de ministru presedinte alu Ungariei, amu denomitu de ministrul Nostru presedinte alu Ungariei pre stimatulu Nostru fidelu Stefanu Bittó, pre presedintele casei representantilor. Acest'a Vi se aduce prin acést'a la cunoscintia. Pre lângă carea suntemu cu gratia Nôstra regesca pururea binevoitoru.

Datu in Bud'a, in 21 Martiu 1874.

Franciscu Iosifu m. p.
Iosifu Slavy m. p.

Astadi nu este bas. la carea sa nu se afle vre unu fundu de-si micu pentru ca totu inceputul este greu.

Cestiunea scolară este un'a din cele mai urgente.

O multime de lineri frecuentéza scólele poporale, normali, scólele inferiori și superiori. Biserio'a, națiunea și capeta aoperatori aprigi. Prin Const. s'a atrasu națiunea in launtrulu templului, și a descovertu misterele s'au atrasu in bis. fi, ce erau cuprinsi de unu indiferentismu facia cu celea bis. Astadi advocalatu, medicul, neguitoriu, meseriasulu și plugarivolu dandu mân'a preotului și dicându-si „frate“ lucra impreuna intru folosulu unui poporu batutu de sôrte; dara neinfrântu nici odata. Dara se nu me mai estindu a apretia cu debilele mele poteri unu obj. atât de gravu; pentru ca este recunoscetu, ca amu inceputo a pasi pre calea progresului. Armonia numai ne va salvá, a sperá dela straini ce-va, inséma a căde; pentru-ca totu celu ce se radima pre straini are se cada. In urma voiu fini, fiindu de firma sperant'a, ca vomu poté resuflá pre venitoriu mai liberi că cetatieni ai unei patrie; „căci au și va uitá mam'a pre fiolu seu, seu nu-i va fi mila de fiu pantecelui seu? și de-si va uitá, dara nu va uitá pre poporulu seu domnulu atotu tieneloriglu, căruia lopata este in mân'a lui, și va curat'i ari'a sea, și va stringe greulu in jignit'a sea, iéra paele le va arde cu foculu nestinsu.“ Luc'a cap. 3 v. 17.

Sabiin in 26 Fauro 1874.

Ioanu Germanu clericu la an. II.

Presedintele: Ministrul presedinte Bittó indreptă cătra mine urmatore scrisore: (Notariul Szeniczey o ceteșce.)

Iustrissime domnule Vicepresedinte! Dupa ce Maj. Sea ces. reg. apostol. a aprobatu prea gratiosu demissionarea intregu ministeriului prin prea inalt'a rezolutiune de datulu de adi, Majestatea Sea s'a induratu prea gratiosu a dispensá pre ministrul presedinte Slavy in urm'a rogárei sele proprie de postulu ministrului presedinte și totu odata a me denumí prin manifestulu seu de astadi pre mine de ministru presedinte și a me insarciná cu aceea, că sa propunu spre ocuparea celoru-lalte resorturi personalitătile apte.

Majestatea Sea s'a induratu a acceptá proponerile mele facute in privint'a acést'a; amu onórea a ve tramite rezolutiunea Majestătiei Sele privitoria la acést'a in copia autentica cu acea adaugere, ca voiou tramite presidiului rescriptulu regescu privitoriu la demissionarea domnului Slavy dela postulu de ministru presedinte și denumirea mea, pentru cea mai de aprobé siedintia a casei ablegatilor.

Primiti iustrissime espressiunea distinsei mele considerationi.

Budapest'a 21 Martiu 1874.

Stefanu Bittó m. p.

La acést'a scrisore s'a adausu o copia de pre scrisorea de denumire. „P. Ll.“ observa, ca eas'a a eruptu cându se cetera nomele Ghyczy și Bartal in „Vivat“e. Cas'a a luat documentele ceteri spre sciintia; manifestulu prea inaltu se va tramite casei magnatilor spre cetire.

Presedintele dispune a se celi o scrisore tramisa de presedintele de pâna acum alu casei representantilor, in ceraea acest'a se multiamesce de postulu seu si multiemesce pentru ajutoriul, de care s'a bucuratu că presedinte alu Casei representative, și se recomanda și pre viitoru binevointie sele.

Cas'a ia multiamirea presedintelui seu spre sciintia „recunoscendu activitatea sea zelosa și nepartiale“.

Cu privire la alegerea unui nou presedinte in Cas'a representativa se voru face dispozitionile necesarie in modulu indatinatu.

Cuestoriulu Casei conduce dopa acést'a pre nou alesii ministri in sala; densii fura primiti din partea dreptei și a partidei din centru cu lungi vivate. Cându intră Ghyczy aplaudă și o parte din centrulu săugu.

Ministrui și ocupara locurile.

(Va urmá.)

Convocare.

Subscrisoala presidu ala sectiunel centrali și alu reuniunei invetiatoresci „Georgiu Lazaru“ — conformu statutelor și regulamentului convoca prin acést'a pre domnii membri la o adunare estraordinaria pre diu'a săn-tului i martir u Georgiu (23 Aprilie) 1874 st. v. la satulu Avrigu, loculu natalu alu ilustrului patronu alu societătiei nôstre!

Intre alte agende, ce se voru per tractá, va si si înarea in primire a actelor reuniunei, tiparite intr'o brosiura de presedintele seu!

Mai departe avemu onore a face cunoscetu, ca totu cu ast'a ocasiune se va serbá este tempu și parastasulu intru memoru lui Georgiu Lazaru, prescrisul de statute!

Ca s'au mutatu diu'a parastasului, acést'a amu facut'o din dône cause:

1. Nefindu gât'a brosior'a pre Sâmbat'a lui Lazaru, cându eră sa se serbedie parastasulu, nu poteamu conchimá adunare generale.

2. Fiindu ca dupa esperintia din alti ani și chiaru din tempurile mai recenti opinionea generale de — prin Sabiiu și de — prin alte localităti este, că sa serbâmu parastasulu la diu'a onomastica a lui Georgiu Lazaru, carea este diu'a săn-tului martiru Georgiu (23 Aprilie v. a. c.)

— Invinsi de acesta opinione generale, dara mai multu de acea impregiu rare, ca pre Sâmbat'a florilor nu se

pota gală de tiparit u actele reuniunei, — ci numai pre sânte Pasci, — multu pâna pre Duninac'a Tomei; de acea amu decisu sa conchimá acesta adunare generale pre diu'a săn-tului martiru, Georgiu; de acea amu mutatu și diu'a parastasului pre atunci!

Ordinul de diu' alu parastasului precum și alu adunări generali va fi dupa programele statorite in anii trecuti!

Invitâmu deci pre toti domnii membri a veni la adunare și la parastasu. Ne permitem inca a rogá forte respectuosu pre parintii protopresviteri români gr. or. ai tierei Oltului, Petru Popescu și Basilio Masimu a binevoi sa ne dea mâna de ajutoriu liberando căte unu circulariu de invitatiune pre la domnii invetiatori din protopresbiteriatele ort. or. I și alu II ale Fagarasiului că sa nu absedie nici unul; pentru ca interese din cele mai vitali au reclamatu imperiosu convocarea acestei adunări estraordinarie la loculu și diu'a numita !!

In fine ni permitem a invitá la adunare și la parastasu pre toti căti se interesdia de scol'a româna și de reuniunea nostra !!

Sacele la 20 Martie n. 1874.

Ioanu D. Petrascu,
presedintele reuniunei și alu sectiuniei centrali.

Georgiu Comanicu, vice-presedinte. Candidu Muja, membru consiliariu ajutoriu. Ioanu Barbatu, secretariu generale.

Representatiunea universitaticei districtului și a urbei Fagaras in caus'a arondarei municipioru.

Inalta Camera a deputatilor!

Escententi'a Sea domnulu ministru de interne a pusu in siedint'a din 21 Decembrie a anului trecutu pre més'a deputatilor unu proiectu de mare importantia spre desbatere.

Acelu proiectu de mare influența asupr'a vietiei statului privesce arondarea și impartirea cea nouă a jurisdicțiilor.

Recunoscem, ca impartirea de acum a Transilvaniei, care relativu la starea primitiva a aperării de patria s'a constatatu de buna, astadi nu mai corespunde nice pre deparate pretensiunilor unei administratiuni esacte și corecte, apoi acea stare abnorma, ca o parte a jurisdicțiunei se concuredie la diserite judecatorie, perceptorate și comande de intregire militarie, și că locoitorii jurisdicțiune pentru imprimare obligamintelor referitorie la interesulu statului se caletorésca in patru cinci părți, mai depare numai pôte susțâ.

La poporulu statului nostru au trecuto in sânghe și nu se mai pôte sterge dis'a: că elu s'au nascato in posesiunea dreptului autonomicu, a căruia deplina realizare numai prin insinuarea caselor perceptorilor provinciali este posibile.

Administratiunea o potem numi de a nôstra graia numai atunci, déca noi insine acoperim spesele acelei's, — stându in conesiune cu obligamintele și dreptatiile, „do ut des“.

Principiulu portării egalimente a sarcinelor publice ioca vorbesce pre lângă arondare, și din acelu punctu, de vedere, că poporatu statului se pôte portă prestatiunile caselor perceptorilor fără de a fi ingreunata preste mesura, se cere, că in loculu neproporțiunie de pâna acum sa se câstige unu fondu de dare anomitu, cu unu numeru de soflete de ajunsu și cu unu teritoriu amesurat, pre care apoi jurisdicțiunea, că pre adeverati factori, sa-si pôte basă repartițiunile ei in marginile legei.

Si de óre-ce Escententi'a Sea d-lu ministru de interne la compunerea proiectului de lege su lualu locmai aceste puncte de vedere de cunosura, Universitatea districtului cu a urbei Fagaras unite, primescu in genere acelu proiectu de lege.

Pre lângă tóte acestea, — Inalta Camera! se ne sia permis u a exprime

acea a nôstra convingere, basata pre cunoșinti'a referintelor locali, cum ea in realizarea speciale a acelu proiectu relativ la Transilvania, principiele și punctele de vedere in trencula statorite, se vedu aplicate neamesurat, incă împartindu-se Transilvania in 8 comitate cu privire la greutătile geografice escande din insemnat'a estensione, s'aru formă atari cercuri, cari cu totulu aru împedecă scopulu doritu alu unei administratiuni esacte și corecte, și ori cine conosce Transilvania va incuvintá a afirmare nostra, ca autonomia in privint'a culturii poporale și geografice s'aru aduce la indoilea, iéra administratiunea aru fi ne-realizabile.

Greutătile geografice, cari se aru ivi la arondarea comitatelor astă precum s'a propusu in proiectul de lege ministeriale, aru împedecă din caus'a estensionei cei mari pre posesorii cei mici și departati, pre sumburele poporului, apoi și pre reprezentanții alesi dela folosirea libera a dreptului municipale, și acel'a fără voia aru deveni in mânele celor avuti, din ce aru urmă trist'a consecintia, ca din comisiunile diferte ale Universitatii municipali s'aru eschide singuru din caus'a departării unele capaci-tăți, și atunci causele împartite acelora sectiuni s'aru încarcă numai pre umerii la veri cativa din cei mai avuti, căci precum adeverézia trist'a experintia in tempu presint, cându fia-care striga după „panem et circenses“ inca și nobile officium cade in cerculu activitatéi sele. Asemenea se adeverézia prin experint'a trista, ca se aru escă stagnare, scadere nepastoria și indiferentismu facia cu causele publice, care indiferentismu in fine nemicesce amorea de patria, de óre-ce acelu popor, care nu participa la autonomia sea, și perde aprobativarea facia cu patri'a și cu causele publice, se face nepastorii, indiferente și in casulo unui pericolu neaplu pentru o starintia nobile, și insuflare inflacarata patriotica, precum acést'a o adeverescu durerose și numerose exemple in istoria patriei nostre restrinse. (Va urmă)

Varietati.

** Postalu. Portulu pentru epistolele adresate in Rusia va fi dela 15 Aprilie a. c. in colo in locu de 20 xr. numai 15 xr; in casu cându epistolele din Rusia vinu nefrancate tac'a pentru epistole va fi in locu de 30 xr. numai 25 xr. Dela acela-si terminu incepându se modifica norm'a greutăii pentru mustre de marfa și tiparituri dela 40 grame 2 1/2 loti la 50 grame 3 loti, iéra portulu se ficsedia dupa fia-care 50 grame 3 loti cu 3 xr. Corespondintele, tipariturile și mustrele de marfa, cari trecu preste 250 grame 1 1/2 p. vamale nu se primescu la post'a de epistole, ci la post'a diligintelor.

** Ministrul de culte și instructiune publica a esprimitu intim'a sa multiamita și deplin'a sea recunoscintia profesorului dela Gimnasiulu evan. aug. din Sabiu, Ludovicu Reissenberger pentru fatigile sale continue, in unu siru lungu de ani, spre a scruta referintele meteorologice ale patriei nostre, in interesulu sciintie.

(†) Maria, veduv'a socia a reposatului Directore gimnasialu Gavrilu J. Munteanu, dupa unu morbu indelungat, in partasita cu ss. taine ale murindilor, Marti 5|17 Martiu a. c. sér'a la 6 óre a repausat in Domnulu in etate de 32 de ani.

Pre dens'a o jelescu multu intristatulu ei tata Protopopulu Iosifu Baracu, fiul ei George, sor'a ei Tatiana cu so-ciul acesteia Dir. norm. George Bellissimus, matus'a ei Marin'a cu so-ciul acesteia Michailu Mandragiu și cele-lalte rudeni.

Remasitile pamântesci ale reposatei se voru immormentá Joi in 7|19 Martiu a. c. la 3 óre dupa amedi in cimitirulu bisericiei S. Nicolau din Preurbiulu Scheiu, la a căror'a petrecere se face invitare cu tota cuvenit'a onore.

Brasovu, 6 Martiu 1874.

** In un'a din insulele nostre, scrie

Press'a din Bucuresci, din Dunare, nu departe de Giurgiu, a avut loc unu conflictu armatu intre 12 soldati treci si unu oficieriu de dorobanti romanu, d. Dragusinu, care visita frontier'a insotit intr-o barca de doi soldati.

Trecendu pre langa insula, oficierulu romanu audiu sunetul toporeloru cu cari soldatii turci taiau lemn. Oficierul lasa unu soldatu in barca, si insotit de ceta-laltu soldatu descinsse in insula, unde vediu pre cei 12 turci cu caporalulu loru tindu lemn. La observatiunea ce facu turcilor de ce taia lemn, oficierulu romanu primi dreptu respunsu o lovitura de iataganu, care din norocire taia mantau'a si tunic'a dara, nu lu potu rani. Soldatulu apera pre oficierulu seu cu patulu puscei. Atunci oficierulu Dragusinu, scotindu dupa gatu opusca de venatore se puse in aperare, si dupa atentiu-ne ce ii trase soldatulu, indreptata lovitur'a contr'a unui turcu care lu lusea dejala ochiu (pre oficieru). Lovitur'a fu mortală pentru soldatulu turcu.

Turciu descarcara de odata toti focurile contr'a oficierului, fara a-lu atinge in carne, si vediudu ca curagiosulu oficieru romanu si soldatulu seu continua a se apera tragediua focuri, atunci turciu s'au retras cu iutiela si punendu-se in barca si au luat drumulu tragediua focuri in retragere.

Sublocontenentulu Dragusinu luu in barca sea pre turculu ucis uimpruna cu pusca, mai multe sabii si obiecte turcesci si s'a dusu la Giurgiu unde a incheiatu unu procesu verbalu in regula de constatarea faptului intemplatu.

S'a numit in urma o comisiune mista, din partea autoritatilor romanu si turca, spre a constata cele intemplate.

* * * Dela Brasovu ne vine atatul pre calea privata catu si pre cale jurnalistica neplacut'a scire, ca firm'a Sotir Manciu si fiii, a anuntiatu concursu. Din totu cate ni se relatedia se vede ca firm'a acest'a s'au bucurat pana in momentulu din urma de o incredere nemarginita, asi si incatul si in 19 si 20 dupa cal. n. va se dica inainte cu o di döue inainte de anunziarea concursului, au mai atrasu sume inseminate. Pasi-vele, dupa catu scimu pana acum se apropiu la considerabil'a cifra de 500,000; pre candu activele cu sumele intrate in urma abia suie la 80,000.

Unu scurtu tractatu despre institutele de corectiune.

(Urmare.)

Starea primativa a carcerilor si destinatiunea loru.

In vechime fiindu religiunile diferitoru popore curiose si scientiele pedagogice si psichologice mai putieni perfecte, urmarea firésca au fostu, ca si medilócele, ce se intrebuintau pentru pedepsirea facatorilor de rele, erau mai putieni perfecte, mai putieni coresponditorie, ba pote tocmai contrarie scopului, ce trebuie sa-lu urmarésca pedeps'a, si crudele.

Dupa D. A. Röder in vechime, de sigur la romani si la greci, precum si in evolu mediu, erau destinate carcerile mai numai spre aceea, ca sa se detinea in ele criminalistii pana la executarea unei s'eu altei pedeps'e, pentru aceea dice Ulpianu: "Carcer non ad puniendos, sed ad continendos homines haber debet." Ací se detineau criminalistii pana candu erá sa-i duca la morte s'eu la alta pedepsa usitata, intre cari pote ca si aceea, de a se lupta in "circus" cu fierile selbatice, unde in modulu celu mai infioritoru si astau mortea. Legislatiunea era asi de aspra, incatul dupa Dreptul Romanu creditorii puteau — deca voiau — sa-si taia in bucati pre debitoriolu insolventu, necum sa privéscă simpl'a incarcere de pedepsa suficiente.

In carcere se aruncau si captivii din resbele. Ací jaceau cei nenorociti in necuratienia si in societate ou sicopi s'eu alle vietuitorie de felioulu acest'a.

Ei erau maltratati si chinuți ca si

animalele, dominindu principiul, ca prin astfel de medilóce sa se aduca omensii la respectarea legilor.

Esparierea inca era unu midiulocu, prin care cugetan omensii, sa scape de criminalisti, inse in cele din orma se convinsera, ca acest'a era numai unu schimb, tramitiu unu in statoul ceta-laltu si viceversa pre facatorii de rele, si asi in locu de a se usurá si unu si altulu statu, avea fia-carele totu atat'a, deca nu cum-va inca mai multa dauna.

Desvoltarea ulterioara a carcerilor prin influint'a crestinismului si a civilisatiunei.

S'au ivita crestinismul. Ca unu s'ore nemarginito si au respandit radiele invietaturilor mantoitorie, care d'au lumina, povetie si indretari pentru ori-ce stare si positie a omensiei. S'orele crestinismului si alu civilisatiunei a tramsu o radia mantuitorie si in inchisorile intunecate, unde jaceau fiintele ratacite omensici in o stare parasita, maltratata, deplorabile si ne demna de fiint'a ceta nobila a creatoriului. Vocea crestinismului au respondit novela salutaria, ca Ddieu nu voiesce mortea peccatosului, ci ca sa se intorca si sa fie viu. Inse precum in genere numai in decurgerea temporului s'au latit crestinismul si civilisatiunea, asi a trebuita sa treaca uno s'ru de seclii, pana candu in unele staturi mai curendu in atele abia acum'a au potut sa strabata aceea radia salutaria, si sa incépa, a se aplicá principiul crestinescu amintitul la criminalisti in ore-care intielesu.

Unii dintre pasii cei dintai nu numai cu cuventulu, dara tocmai si cu fapt'a i-au facut Biserica, carea in evolu mediu mai numai singura era responditorie de cultura si umanitate, refrangendu si risipindu intunecul si barbarismul tempului. Calugarii si calugaritie au fostu in tre altii acel'a, cari au luato asupr'a si ingrigirea carcerilor, si cari au inceputo a tracta pre cei decadiuti si rataciti cu spiritul blandielor si alu sciintiei, ne-sindu-se intre atele a-i consolá, a sadu s'eu restabili in inim'a loru religiositate si moralitate.

Ba unii din Archipastorii bisericesei fondara si ridicera chiaru institute, care merita incatul va nume, de institute corectorie. Asa d. e. pap'a Clementiu XI. in anulu 1703 fondà in Rom'a ospitalul St. Michailu pentru criminalisti tineri. Institute de felioulu acest'a au existat inca si in secolulu alu 16-lea, intre cari se numera si celu din Milau, ce purta numele Albergo di Carbonar, fundatul de Eppulu de acolo Carlo Borromeu.

Catra finitulu secolului 16-lea Holand'a adoua vagabundi depre strate si de prin tiéra in case anumite, unde erau sub disciplina, si trebuiau sa lucre, capetându cele de lipsa pentru subsistint'a loru. Procederea acest'a forte rationale a Hollandiei s'au imitata in secolulu 17 si 18 si in alte parti, cu deosebire in Germania nordica. Unu lucru pre firescu, de ore-ce statulu cäsciga multu prin astefiu de institutiuni, de o parte fiindu curatita tiéra de vagabundi, cari, lasati de sine, nu potu aduce decatua stricacione statu. statu, catu si societatile omensici, — iera de alta parte pentru ca acei vagabundi, cari lasati fiindu de sine, fugau de lucru, in casele s'eu institutiile acelea disciplinare erau constrinsi la lucruri si la mersii, si-carele amesuratu capacitatatei sele spirituale si fizice, asi incatul venitulu ce-lu aduceau aceste instituti, intrecea cu multa spesele.

Ideia acest'a salutaria a inceputo a se apleca si la criminalisti prin inchisori, unde mai nainte jaceau acei nenorociti in necuratienia si murdaria, fara vr'o ocupatiune seriosa si rationale. Exceptiuni erau rari. Cei mai usioru judecati si nepericolosi sa punearu presti di la lucruri mechanice, d. e. sa mature, sa tai lemn si alte de felioulu acest'a.

In Londonu s'au facutu celu dintai institutu corectoriu la anulu 1552. La

Amsterdam astămu cela dintaiu institutu la anulu 1595. In Germania se formara cele din tău institutu corectoriu pre la midilocul secolului 17-lea, intre cari celu din Bremen si Hamburg. La inceputu inse si cu deosebire in unele parti pedeps'a statalor in incarcere se apleca numai la cei ce comiteau escese politiene, dura in scurtu tempu se estinse si asupr'a criminalistilor.

Pre cändu inse istoria carcerilor din vechime are paginile cele mai triste, dorere, ca si in seclii crestinismului si ai civilisatiunei astămu pana tocmai in tempu mai recente asemenea pete negre.

Unu istoricu dice despre carcerile din evolu medio in genere, cu acelea erau nisice spelunci pline de murdaria, putrenje si putore pestilenta. Condemnatii erau tractati cu o crudelitate barbara. „Pedeps'e acestea barbare — dice Montesquieu — nu suprimau nici decum reu, ci faceau naravurile cu atat'a mai dure si mai selbate.”

Sa venimur inse mai aprópe! Iéta ce dice despre barbarismulu pedepselor chiaru din secolulu alu 17-lea o ordinatione a Franciei din acelasi secolu: „Daca unu sclavu va atacá pre superiorulu seu, sa se sdrobésca cu rót'a; deca va bate pre vr'unulu dintre conosânditi, sa se spandure; deca va face sodomia, sa se arda de viu; deca va cercá cine-va sa deserteze, sa-i se taia nasulu, de se va jurá pre numele lui Ddieu seu alu santei fecioare, sa i se strapunga limb'a cu unu feru ardiente.” Renumitulu englesu John Howard, ne da unu prospectu forte triste despre starea inchisorilor din secolulu trecutu.

Acestu barbatu, nascutu la anulu 1727 mortu la an. 1790 a intrebuiniti totu averile sele inseminate numai spre scopuri filantropice; elu si au consecratu tempula, avereia si vieti'a, spre acelu scopu sublimu, ca sa cerceteze inchisorile seu temnitie nu numai din patria sea, ci joru impregiuro din tota Europa. In notitiele remase de deosulu dice Howard: „Suntu inchisori, in cari nu poate omulu intrá, fara ca sa nu vina la prim'a privire a aceloru inchisi la acea convigere, ca in administratione se afla defecte mari. Fetiele cele palide si uscate ne spunu, fara ca sa vorbesca, in ce ticasia si nefericire se afla acei omensici condamnati. Multi cari la intrarea loru in inchisori erau deplinu sanatosi, au devenit in potieni lani nisice umbre uscate si triste. Altii jocu in bôle grele in unu modu ingretiositoru pre pamentulu golu chinuindu-se, pana candu in friguri pestilente, in bubata seu in alte morburi de felioulu acest'a devin victim'a deca nu cum-va a crudelitathei, negresitu a ne-pasarei. Multi dintre condamnati capeta nutrimentulu in unu modu forte nesuficient, altii doce lipsa mai si de pânea necesaria pentru sustinerea vietiei. Candu amu intreprinsu calatoriele amu astfel aerulu de prin inchisori de totu infectat. Foile cărtiei mele de notitie intr'at'a s'au maculat, incatul, abia dupa ce le tienemu ore intregi langa focu, le potem amu folosi: bá si ploscut'a cu otietu de vinu, ce-lu foloseam ca medilocu preservativu prin temoile, intr'at'a se inficiase, de nu mai potem suferi duhorea ei.

(Va urmá)

Raportu comercial.

Sabiu 27 Martiu n. Grău 7 fl. 73 xr. frumosu, 7 fl. 33 xr. mestecatu, 7 fl. 13 xr. qualit. infer.; seara 5 fl. 93 xr. pana 4 fl. 67; orzu 4 fl. 33; ovesu 2 fl. 27 pana 1 fl. 73 xr.; cuceruzu (porumbu) 3 fl. 87—4 fl. 13 xr.; cartof 2 fl. 40 xr. galéti austriaca. Fărina buna 14 fl.; de franele 12 fl.; de pâne alba 11 fl.; pâne de casa 10 fl. maj'a.

Linte 24 xr., mazarea 24 xr., Fasolea 18 xr., malatulu 16 xr. cup'a.

Fenu legatu 1 fl. 30, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., securte 70 xr., maj'a.

Lemne de focu 8—10 fl. stang. anstr.

Carnea de vita 22 cr. p., de porc 26 xr. Unsórea 79 xr. pana la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 15/27 Martie 1874.

Metalicele 5%	69 10
Imprumutul nationalu 5% (Argintu)	73 60
Imprumutul de statu din 1860...	102 75

Actiuni de banca	961
Actiuni de creditu	111 65
London	75
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	75
" " " Temisioren	74
" " " Ardeleanesci	73
" " " Croato-slavone	75 60
Argintu	106 40
Galbinu	—
Napoleonu d'auru (poli)	8 92

Concursu.

Pentru ocuparea postului invietatorescu de clas'a a III dela scólele române greco-orientale din opidulu Presmire, cu salariu anualu de 300 fl. v. a. din cas'a alodiala, apoi 4 gleale de grâu dela m'ora comunei precom si 40 xr. de copii obligati la scóla si in fine cuartiru liberu, se scrie concursu pana la 1 Aprilie a. c.

Dela doritorii de a ocupá acestu postu se cere, sa aiba celu putien 4 clase gimnasiali, cursulu pedagogico-teologicu, atestatu de qualificare, si sa cunoscă bine limb'a germana; iéra documentele loro instruite in sensulu Statutului organicu pana la terminulu presiflu sa le tramita subscrisului.

Brasovu in 28 Februarie 1874.

In contilegere cu comitetulu parochialu.

Ioanu Petricu,

(3-3)

Concursu.

Se publica pana in 4 Aprilie a. c. pentru vacanta parochia de a III clase Moresiu Sân-Georgiu (Maros szt. György) in scaunulu Maresiului.

Emolumentele suntu:

- Casa parochiala, cu gradina marisióra.
- 15 jugere de pamentu.
- de tota famili'a 2 metre de bate cu grauntioliu.
- De tota famili'a 2 dile de lucru.
- Stola prin sinodulu protopresbiteralu hotarita..

A căror'a curatul venisu trece preste 400 fl. v. a.

Concurrentii voru avea a-si ascerne recursele sele, pana la terminulu disu, respectivului domn protopresbiteru Parteniu Trombitasiu de Betlenu in Moresiu Osiorheiu.

Maros Szt. György, 5 Martie 1874.

Comitetulu parochialu in contilegere cu respectivulu domn protopresbiteru.

(2-3)

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante Uroiu, si filiei Carpenisulu de clas'a a III in protopresbiteratulu gr. or. alu Ioagiu I, statotie din 153 familii, se scrie concursu pana la duminec'a Tomei in 7 Aprilie a. c.

Emolumentele suntu:

- Casa parochiala cu gradina de legumi.
- Venituri stolare, si 102 ferdele (a 22 cup'e) cucuruzu sfarmatu.
- Portiune canonica : a doua locuri aratori de 4 cara cucuruzu; b) trei locuri aratori de 4 ferdele semenatura de greu;
- o curchista de 1000 lire curchia, doua cemeteriuri cu pomi si de onu caru de fenu, cari totu la olalta computate in bani, dau una venitul anualu de 300 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá aceasta statonu an se ascérne concursul loro instruite in sensulu Statutului organicu la subscrisula in Hondolu, pana la terminulu presiflu.

Hondolu in 6 Martie 1874.

In contilegere cu comitetulu parochialu.

Basilu Piposiu

Protop.

(2-3)